บทที่ 4
กรณีศึกษาในประเทศ

4.1 ประวัติความเป็นมาของกิจการโทรคมนาคม

ระบบไปรษณีย์ของรัฐ เกิดขึ้นในรัชสมัยของ รัชกาลที่ 5 โดยหน่วยงานที่รับผิดชอบกิจการไปรษณีย์ในสมัยแรกคือ กรมไปรษณีย์ เปิดให้บริการเป็นครั้งแรก พ.ศ. 2426 กรมไปรษณีย์ในสมัยนั้นอยู่ภายใต้การดูแลของ สมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอ เจ้าฟ้าภาณุรังษีสว่างวงศ์ กรมหลวงภาณุพันธุวงศ์วงเดช มีตำแหน่งเป็น ผู้สำเร็จราชการกรมไปรษณีย์ มีสำนักงานใหญ่อยู่ที่ไปรษณียาคาร เมื่อ พ.ศ. 2428 จึงเริ่มขยายไปต่างจังหวัด ส่วนบริการไปรษณีย์ระหว่างประเทศ เริ่มเมื่อ พ.ศ. 2428 หลังประเทศไทยเข้าเป็นสมาชิกสหภาพสากลไปรษณีย์ ในปี พ.ศ. 2441 กรมไปรษณีย์ได้เปลี่ยนชื่อเป็น กรมไปรษณีย์โทรเลข หลังจากมีการควบรวมเอา กรมไปรษณีย์ และ กรมโทรเลข ซึ่งดูแลงานด้านโทรเลข เข้าด้วยกัน เมื่อ พ.ศ. 2483 ได้มีการเปิด ที่ทำการไปรษณีย์กลาง และใช้เป็นที่ทำการของกรมไปรษณีย์โทรเลข จนกระทั่งปี พ.ศ.2497 กองช่างโทรศัพท์ได้แยกตัวออกมาจัดตั้งเป็นองค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย (ทศท.) ปี พ.ศ. 2520 ได้เปลี่ยนโครงสร้างมาเป็น "*รัฐวิสาหกิจ*" และเปลี่ยนชื่อจาก กรมไปรษณีย์โทรเลข ไปใช้ชื่อว่า การสื่อสารแห่งประเทศไทย (กสท.) และเมื่อ พ.ศ. 2546 มีการปรับโครงสร้างอีกครั้งตามนโยบาย แปรรูปรัฐวิสาหกิจ โดยแยกการสื่อสารแห่งประเทศไทย เป็น บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด (ปณท.) และบริษัท กสท โทรคมนาคม จำกัด (มหาชน) ซึ่งปัจจุบัน บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด เป็นผู้ดูแล บริการด้านไปรษณีย์เท่านั้น ซึ่งปัจจุบันหลังจาก การสื่อสารแห่งประเทศไทย (กสท) เปลี่ยนแปลงสถานะเป็น บริษัท กสท โทรคมนาคม จำกัด (มหาชน) (CAT Telecom Public Company Limited) หรือ CAT แล้วนั้น จึงสามารถบริหารจัดการในรูปแบบของเอกชนได้เต็มรูปแบบ และ บริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน) (TOT Public Company Limited) เป็นรัฐวิสาหกิจประเภทสื่อสาร โทรคมนาคม และถือว่าเป็นกิจการโทรศัพท์แห่งชาติของไทย ดำเนินกิจการเกี่ยวกับโทรศัพท์และการสื่อสาร แปรรูปมาจากองค์การ โทรศัพท์แห่งประเทศไทย ซึ่งก่อตั้งในปี พ.ศ. 2497 ปัจจุบันยังคงมีสถานะเป็นรัฐวิสาหกิจในสังกัดของกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร โดยมีกระทรวงการคลังเป็นผู้ถือหุ้น 100%

4.1.1 การก่อตั้งสำนักงานคณะกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กทช.)

ในรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันมีบทบัญญัติซึ่งก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญในกิจการโทรคมนาคมอยู่ด้วยกล่าวคือ ม.40 และ ม.335(2) ซึ่งมีบทบัญญัติดังนี้

มาตรา 40 คลื่นความถี่ที่ใช้ในการส่งวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และวิทยุโทรคมนาคม เป็นทรัพยากรสื่อสารเพื่อประโยชน์สาธารณะ ให้มีองค์กรของรัฐที่เป็นอิสระทำหน้าที่จัดสรรคลื่นความถี่ตามวรรคหนึ่งและกำกับดูแล การประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ การดำเนินการตามวรรคสองต้องคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของประชาชนในระดับชาติและระดับท้องถิ่น ทั้งในด้านการศึกษา วัฒนธรรม ความมั่นคงของรัฐ และประโยชน์สาธารณะอื่น รวมทั้งการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม

มาตรา 335 (2) มิให้นำบทบัญญัติ มาตรา 40 มาใช้บังคับ จนกว่าจะมีการตรากฎหมายอนุวัตการให้เป็นไปตามบทบัญญัติดังกล่าวซึ่งต้องไม่เกินสามปีนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ ทั้งนี้ กฎหมายที่จะตราขึ้นจะต้องไม่กระทบกระเทือนถึงการอนุญาต สัมปทาน หรือสัญญาซึ่งมีผลสมบูรณ์อยู่ในขณะที่กฎหมายดังกล่าวมีผลใช้บังคับ จนกว่าการอนุญาต สัมปทาน หรือสัญญานั้นจะมีผล ต่อมาพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2543 อันเป็นกฎหมายอนุวัตการให้เป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา 40 เพื่อจัดตั้งองค์กรของรัฐที่เป็นอิสระได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 117 ตอนที่ 16 ก วันที่ 7 มีนาคม 2543 และใช้บังคับเป็นกฎหมายตั้งแต่วันที่ 8 มีนาคม 2543 สาระสำคัญของกฎหมายฉบับนี้ มีผลให้เกิดองค์กรของรัฐที่เป็นอิสระ 2 องค์กร คือ

1. คณะกรรมการกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์แห่งชาติ (กสช.)
2. คณะกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กทช.)

สำนักงาน กทช. เป็นหน่วยงานของรัฐ ซึ่งไม่เป็นส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจ เป็นนิติบุคคลบริหารงานภายใต้ระเบียบหรือประกาศของ กทช. กิจการของสำนักงาน กทช. ไม่อยู่ภายใต้บังคับแห่งกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงานทั่วไป รายได้ของสำนักงาน กทช. มาจาผลประโยชน์ที่ได้มาจากการดำเนินงานตามอำนาจหน้าที่ของ กทช. และสำนักงาน กทช. รวมทั้งได้รับเงินอุดหนุนทั่วไปจากรัฐบาล รายได้ที่เหลือจากค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน ค่าภาระ และเงินที่จัดสรรให้กองทุนต่างๆ จะนำส่งเป็นรายได้ของรัฐต่อไป โดยสำนักงาน กทช. มีระบบการบัญชีตามหลักสากล สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินเป็นผู้สอบบัญชีของสำนักงาน กทช.

4.1.2 ธุรกิจโทรศัพท์เคลื่อนที่ในประเทศไทย

ผู้ให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ในประเทศไทย ประกอบด้วย บริษัท แอดวานซ์ อินโฟร์ เซอร์วิส จำกัด (มหาชน) หรือ เอไอเอส และบริษัท ดิจิตอลโฟน หรือ ดีพีซี ซึ่งเป็นบริษัทย่อยของ บริษัท แอดวานซ์ อินโฟร์ เซอร์วิส จำกัด (มหาชน) บริษัท โทเทิ่ล แอ็คเซ็ส คอมมูนิเคชั่น (มหาชน) หรือ ดีแทค บริษัท ทรูมูฟ ซึ่งเป็นบริษัทย่อยของกลุ่มบริษัททรู โดยมีบริษัทฯ เป็นผู้ถือหุ้นใหญ่ บริษัท ฮัทชิสัน ซีเอที ไวร์เลส มัลติมีเดีย จำกัด (ซึ่งให้บริการภายใต้ แบรนด์ “ฮัทช์” ด้วยเทคโนโลยี CDMA) ทีโอที และ ไทยโมบาย

ตารางที่ 4.1 ตารางแสดงจำนวนผู้ใช้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ในประเทศไทย

ผู้ให้บริการ	ระบบให้บริการ	ระยะเวลาสัมปทาน (ปี)	จำนวนผู้ใช้บริการ (ปี2552)
เอไอเอส	GSM900	25	28,693,000
เอไอเอส (ดีพีซี)	PCN1800	16	78,000
ดีแทค	GSM1800/800	27	19,656,160
ทรูมูฟ	GSM1800	17	15,801,164
ฮัทช์	CDMA	12	900,000
รวม			65,128,324

หมายเหตุ ไม่รวมผู้ใช้บริการ ไทยโมบาย

ที่มา : แบบแสดงรายการข้อมูล (แบบ 56-1) ประจำปี 2552 ของ บมจ. ทรู คอร์ปอเรชั่น

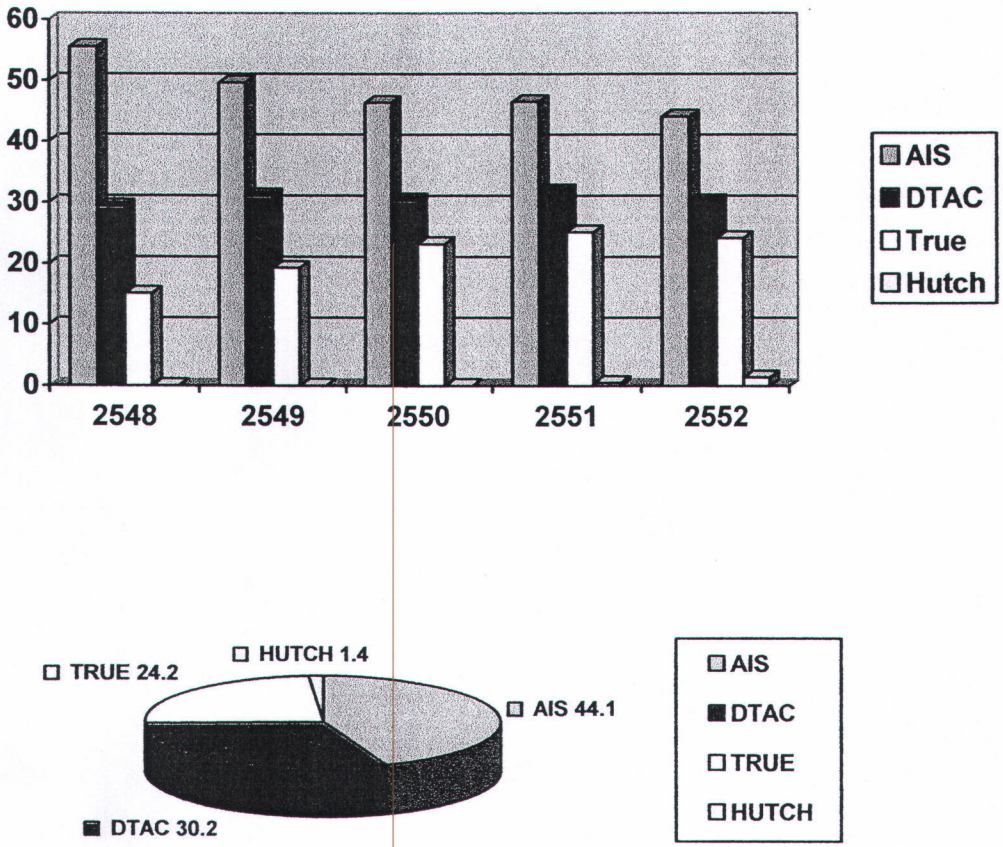

รูปที่ 4.1 แสดงส่วนแบ่งตลาดบริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ในประเทศไทย

ที่มา : แบบแสดงรายการข้อมูล (แบบ 56-1) ประจำปี 2552 ของ บมจ. ทรู คอร์ปอเรชั่น

ผู้ให้บริการโทรศัพท์รายใหญ่ที่สุด 2 ราย คือ เอไอเอส (และ ดีพีซี ซึ่งเป็นบริษัทย่อยที่เอไอเอสถือหุ้นใหญ่) และ ดีแทค ซึ่งมีส่วนแบ่งตลาดประมาณร้อยละ 44.1 และ 30.2 ตามลำดับ ณ สิ้นปี 2552 โดยทรูมูฟเป็น ผู้ให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่รายใหญ่อันดับสาม ด้วยส่วนแบ่งตลาดประมาณร้อยละ 24.2 และสุดท้ายคือ ฮัทช์ มีส่วนแบ่งตลาดเพียงร้อยละ 1.4

4.1.2 การสัมปทานคลื่นความถี่ของประเทศไทยในอดีต

จุดเริ่มต้นของการสื่อสารไร้สาย เกิดขึ้นเมื่อกรมไปรษณีย์โทรเลขนำเอามาตรฐาน NMT ความถี่ 450 MHz และ 470 MHz เข้ามาจัดสรรให้บริการหน่วยงานของรัฐ ต่อมา

องค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทยได้รับโอนภาระงานนโยบายโทรศัพท์เพิ่มเข้ามาในความรับผิดชอบ และได้เปิดให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของยุค 1G แต่โทรศัพท์เคลื่อนที่ก็ยังไม่แพร่หลายในหมู่ประชาชน ด้วยข้อจำกัดที่โทรศัพท์มีขนาดใหญ่และมีราคาแพง ทำให้ กสท. นำเอามาตรฐาน AMPS มาเปิดให้บริการโดยใช้คลื่นความถี่ 800 MHz ส่วนองค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทยก็นำเอามาตรฐาน NMT ความถี่ 900 MHz เข้ามาให้บริการ ในปี 2533 มีการอนุญาตให้ดำเนินกิจการบริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ระบบ GSM (ระบบเซลลูลาร์ 900) โดยให้เอกชนสัมปทานคลื่นความถี่เป็นครั้งแรก

ผู้ได้สิทธิใช้คลื่นความถี่ในการให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ในประเทศไทย

CAT

ปัจจุบัน บมจ. กสท โทรคมนาคม เป็นผู้ให้สัมปทานคลื่นความถี่กับผู้ประกอบการให้บริการโทรศัพท์มือถือเอกชน คือ

DTAC สำหรับคลื่นความถี่ 800MHz และ 1800MHz

Truemove สำหรับคลื่นความถี่ 1800MHz

AIS สำหรับคลื่นความถี่ 1800MHz

Hutch สำหรับคลื่นความถี่ 850MHz

อีกทั้งยังเป็นผู้ประกอบการให้บริการโทรศัพท์มือถือเองเมื่อปี พ.ศ. 2550 โดยได้เปิดดำเนินการธุรกิจโทรศัพท์เคลื่อนที่ในระบบ CDMA ความถี่ 850 MHz ที่ได้กรรมสิทธิ์คลื่นความถี่จาก กรมไปรษณีย์โทรเลข กสท เป็นผู้จัดทำการตลาด (Marketing service provider) เองทั้งระบบในเขตภูมิภาคทั่วประเทศ และจะเปิดแชร์เครือข่ายระหว่างกันกับ TRUE (HUTCH เดิม) แบบ MVNO ข้ามพื้นที่กันเองทำให้ทั้งทรูและกสท. สามารถให้บริการ 3 G ทั่วประเทศได้ก่อนเป็นรายแรกในปี 2554

TOT

ทีโอที เป็นผู้ให้สัมปทานคลื่นความถี่กับผู้ประกอบการให้บริการโทรศัพท์มือถือเอกชน คือ AIS สำหรับคลื่นความถี่ 900MHz โดยได้กรรมสิทธิ์คลื่นความถี่จาก กรมไปรษณีย์โทรเลข เช่นเดียวกับ กสท

เนื่องจากธุรกิจโทรศัพท์มือถือเติบโตอย่างรวดเร็ว พ.ศ. 2545 กิจการร่วมการค้าไทยโมบาย ได้ถือกำเนิดขึ้นภายใต้ความร่วมมือของ กสท. กับ ทีโอที โดยเปิดให้บริการเครือข่ายโทรศัพท์เคลื่อนที่ในระบบ GSM ความถี่ 1900 MHz มีพื้นที่ให้บริการเฉพาะในกรุงเทพฯ แต่ก็ไม่

สามารถนำไปใช้งานต่างจังหวัดได้ เนื่องจากไม่มีการพัฒนาโครงข่ายใดๆ ใช้กันเพียงเฉพาะพนังงานบางกลุ่มของ กสท และ ทีโอที เท่านั้น ต่อมา พ.ศ.2551 ทีโอทีได้เข้าซื้อหุ้นในส่วนของ กสท. เพื่อมาบริหารเอง และเตรียมที่จะนำคลื่นความถี่ย่านนี้มาให้บริการ 3G ต่อไป แต่ก็ยังไม่สามารถดำเนินการให้บริการได้ เนื่องจากบุคลากรขาดความรู้ความชำนาญในการพัฒนาระบบและบริการ

AIS

ได้รับสัมปทานคลื่นความถี่ 900 MHz เพื่อให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ระบบ GSM (ระบบเซลลูลาร์ 900) ในปี 2533 เป็นเวลา 20 ปี (ต่อมาได้ขยายเป็น 25 ปี) ระหว่างองค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย และบริษัท แอดวานซ์ อินโฟร์ เซอร์วิส จำกัด (AIS) ของกลุ่มชินคอร์ป (หรือชินวัตรในขณะนั้น) หมดสัญญาสัมปทานปี 2558 และ บริษัท ดิจิตอลโฟน จำกัด เป็นบริษัทลูกของ AIS ที่ได้รับการโอนสิทธิต่อจากดีแทค สำหรับความถี่ 1800 MHz จำนวน 12.5 MHz เพื่อให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนภายใต้สัญญาสัมปทานร่วมกับ กสท มีอายุสัมปทาน 16 ปี ตั้งแต่วันที่ 19 พฤศจิกายน 2539 จนถึง 19 กันยายน 2556

DTAC

นอกจากนี้ยังมีบริษัท โทเทิ่ล แอ็คเซส คอมมูนิเคชั่น จำกัด (มหาชน) หรือ TAC เริ่มดำเนินธุรกิจโทรศัพท์เคลื่อนที่ในระบบ AMPS ความถี่ 800 MHz แบบอานาล็อก ซึ่งได้รับสัมปทานจาก กสท ในปี พ.ศ.2534 โดยมีอายุสัมปทานแรกเริ่ม 15 ปี (ต่อมาขยายเป็น 22 ปี และ 27 ปีตามลำดับ) หมดสัญญาสัมปทานปี 2561 ต่อมาเมื่อเทคโนโลยีได้รับการพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว ระบบ NMT และระบบ AMPS ซึ่งเป็นระบบอะนาล็อกก็เริ่มล้าสมัย ทำให้ AIS นำเอาระบบ GSM ความถี่ 900 MHz ซึ่งเป็นระบบดิจิตอลเข้ามาให้บริการในปี พ.ศ.2537 ส่วน TAC จึงต้องแข่งขันด้วยการนำเอาระบบ GSM ความถี่ 1800 MHz จำนวน 75 MHz อายุสัมปทาน 27 ปี หมดสัญญาสัมปทานปี 2561 แต่ต่อมาขายสิทธิ์ให้ บริษัท ไวร์เลส คอมมูนิเคชั่นส์ เซอร์วิส (ปัจจุบันคือ ทรูมูฟ) และ บริษัท ดิจิตอลโฟน จำกัด หรือ ดีพีซี (ปัจจุบันคือ AIS) รายละ 12.5 MHz ดังนั้น DTAC ยังเหลือ Capacities อีก 50 MHz

TRUE MOVE

ทรูมูฟ (เดิมคือ ทีเอ ออเร้นจ์) ก็เป็นคู่สัญญาสัมปทานของ กสท อีกรายเช่นเดียวกับ บริษัท ดิจิตอลโฟน จำกัด (ดีพีซี) ย้อนไปเมื่อวันที่ 19 มิถุนายน ปี 2539 DTAC ได้โอนสิทธิให้แก่ บริษัท ไวร์เลส คอมมูนิเคชั่นส์ เซอร์วิส (WCS) และวันที่ 20 มิถุนายน 2539 WCS ได้ลงนามกับ กสท เพื่อให้บริการโทรศัพท์มือถือบนคลื่นความถี่ 1800 เมกะเฮิรตซ์ จำนวน 12.5 MHz อายุสัญญา 17 ปี จนถึง 20 กันยายน 2556 ครั้นถึงปี พ.ศ.2544 บริษัท ทีเอ ออเร้นจ์ จำกัด ได้เข้ามาเปิดให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ในระบบ GSM ความถี่ 1800 MHz แต่ก็ประสบปัญหาซึ่งทำให้ต้องถอนตัวออกไป โดยได้ถ่ายโอนกิจการให้กับ บริษัท ทรู คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) เป็นผู้ให้บริการโทรศัพท์มือถือบนคลื่นความถี่ 1800 MHz

ต่อมา กสท ได้รวมความถี่จากดีแทคจำนวน 2.5 MHz และจาก กสท เองจำนวน 2.5 MHz ได้เป็น 5 MHz ซึ่งอยู่ในช่วงความถี่ 850 MHz ให้ทรูนำไปอัพเกรดบริการ 3 จี เพิ่มเติม เนื่องจากความจำกัดของทรัพยากรคลื่นความถี่ที่ TRUE มีนั้น Capacities ไม่เพียงพอกับการขยายการให้บริการ เมื่อเทียบกับ AIS และ DTAC ซึ่งมี Capacities มากเหลือเฟือ

(ความถี่นั้น นับกันเป็นช่วงหรือเป็นย่าน เช่น ความถี่ 800 MHz หมายความว่าอยู่ในช่วง 800 ถึง 900 MHz ซึ่งรวมจำนวนได้เท่ากับ 100 MHz ในจำนวน 100 MHz นี้จะแบ่งให้ใครเท่าไรก็ตามนั้น แต่เรียกกันว่าความถี่ 800 MHz หรือ 850 MHz ตามความเหมาะสม)

Hutch

พ.ศ.2546 บริษัท ฮัทชิสัน ซีเอที ไวร์เลส จำกัด ก็ได้เข้ามาดำเนินธุรกิจโทรศัพท์เคลื่อนที่ในระบบ CDMA ความถี่ 800 MHz ซึ่งได้รับการจัดสรรคลื่นความถี่จาก บริษัท กสท. โทรคมนาคม จำกัด (มหาชน) ในรูปแบบของสัญญาผู้จัดทำการตลาด (Marketing service provider) ในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล ครั้นถึงต้นปี พ.ศ. 2554 บริษัท ทรู คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) ก็ได้เข้าไปซื้อหุ้นของฮัทช์มูลค่าประมาณ 6,300 ล้านบาท ซึ่งทำให้ทรูได้รับสิทธิ์ใช้คลื่นความถี่จาก กสท เพิ่มขึ้นอีกราว 15 ปี จากเดิมที่อายุสัมปทานของทรูจะสิ้นสุดลงในปี พ.ศ.2556

ตารางที่ 4.2 แสดงอายุสัมปทานคลื่นความถี่ใช้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ของไทย

รายการ/ผู้ให้บริการ	AIS	AIS (DPC)	DTAC	True Move	Hutch
มาตรฐานเทคโนโลยี	GSM	GSM	GSM	GSM	CDMA
ช่วงความถี่เดิม	900MHz	1800MHz	800MHz / 1800MHz	1800MHz	850MHz
อายุสัมปทาน	25 ปี	16 ปี	27 ปี	17 ปี	12 ปี
ระยะเวลา (พ.ศ.)	2533-2558	2539-2556	2534-2561	2539-2556	2546-2558

ที่มา : แบบแสดงรายการข้อมูล (แบบ 56-1) ประจำปี 2552 ของบริษัทที่เกี่ยวข้อง

4.2 แนวคิดเกี่ยวกับสถานภาพของธุรกิจโทรคมนาคมในประเทศไทย

ในอดีตกิจการโทรคมนาคมของไทยเริ่มต้นในลักษณะของการผูกขาด โดย กสท และทีโอที มีแบ่งหน้าที่ตามหน่วยงานที่รับผิดชอบ คือการสื่อสารด้านโทรคมนาคมภายในประเทศผูกขาดโดยองค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย (ทศท) และ การสื่อสารโทรคมนาคมด้านการติดต่อเชื่อมโยงกับวงจรสื่อสารต่างประเทศให้ผูกขาดโดยการสื่อสารแห่งประเทศไทย (กสท) ขณะนั้นกรมไปรษณีย์โทรเลขยังเป็นผู้ดูแลการจัดสรรคลื่นความถี่ จากนั้นหลังจากประเทศไทยประสบวิกฤติทางเศรษฐกิจปี พ.ศ. 2527 ในปี พ.ศ. 2529 ได้มีกองทุนการเงินระหว่างประเทศเข้ามาให้การช่วยเหลือด้านเงินกู้แก่รัฐบาลไทย ส่งผลให้รัฐบาลมีข้อผูกพันในการงดการลงทุนหรือค้ำประกันเงินกู้ให้รัฐวิสาหกิจ หลังจากนั้นจึงเกิดผู้ประกอบการกิจการโทรคมนาคมรายใหม่เพิ่มขึ้น โดยภาคเอกชนจึงเสนอตัวเข้าลงทุนในลักษณะ BTO (Build-Transfer-Operate) โดยเฉพาะการลงทุนในกลุ่มธุรกิจโทรศัพท์เคลื่อนที่

รายละเอียดเกี่ยวกับประกาศหลักเกณฑ์ลักษณะและประเภทของกิจการโทรคมนาคม ที่ต้องได้รับใบอนุญาตประกอบกิจการโทรคมนาคมมาบอกเล่าให้ผู้อ่านได้รับทราบกัน พ.ร.บ.การประกอบกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2544 ได้กำหนดให้ ใบอนุญาตประกอบกิจการโทรคมนาคม มี 3 ประเภท ซึ่งประกาศของ กทช. ได้กำหนดให้ใบอนุญาตประกอบกิจการโทรคมนาคม มี 3 ประเภทเช่นกัน โดยมีรายละเอียดดังนี้

4.2.1 ใบอนุญาตแบบที่ 1 สำหรับผู้ประกอบกิจการโทรคมนาคมที่ไม่มีโครงข่ายเป็นของตนเอง และสมควรให้มีการบริการได้โดยเสรี และไม่เข้าลักษณะตามใบอนุญาตแบบที่ 2 และแบบที่ 3

4.2.2 ใบอนุญาตแบบที่ 2 แบ่งออกเป็น

4.2.2.1 การประกอบกิจการโทรคมนาคมที่มีโครงข่ายเป็นของตนเอง เพื่อให้เช่าใช้ที่มีลักษณะการให้บริการดังนี้

(ก) การให้บริการโทรคมนาคมที่มีวัตถุประสงค์ เพื่อให้บริการจำกัดเฉพาะกลุ่มบุคคล หรือ

(ข) การให้บริการโทรคมนาคมที่ไม่มีผลกระทบโดยนัยสำคัญต่อการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม หรือ

(ค) การให้บริการโทรคมนาคมที่ไม่มีผลกระทบต่อประโยชน์สาธารณะและผู้บริโภค

4.2.2.2 การประกอบกิจการโทรคมนาคมที่มีโครงข่ายเป็นของตนเองเพื่อให้เช่าใช้ และให้บริการโทรคมนาคมที่มีลักษณะการให้บริการดังนี้

(ก) การให้บริการโทรคมนาคมที่มีวัตถุประสงค์ เพื่อให้บริการจำกัดเฉพาะกลุ่มบุคคล หรือ

(ข) การให้บริการโทรคมนาคมที่ไม่มีผลกระทบโดยนัยสำคัญต่อการแข่งขันเสรีอย่างเป็นธรรม หรือ

(ค) การให้บริการโทรคมนาคมที่ไม่มีผลกระทบต่อประโยชน์สาธารณะและผู้บริโภค

4.2.2.3 การประกอบกิจการโทรคมนาคมที่ไม่มีโครงข่ายเป็นของตนเอง ที่มีลักษณะการให้บริการดังนี้

(ก) การให้บริการโทรคมนาคมที่มีวัตถุประสงค์ เพื่อให้บริการจำกัดเฉพาะกลุ่มบุคคล หรือ

(ข) การให้บริการโทรคมนาคมที่ไม่มีผลกระทบโดยนัยสำคัญต่อการแข่งขันเสรีอย่างเป็นธรรม หรือ

(ค) การให้บริการโทรคมนาคมที่ไม่มีผลกระทบต่อประโยชน์สาธารณะและผู้บริโภค

4.2.3 ใบอนุญาตแบบที่ 3 แบ่งออกเป็น

4.2.3.1 การประกอบกิจการโทรคมนาคมที่มีโครงข่ายเป็นของตนเองเพื่อให้เช่าใช้ที่มีลักษณะการให้บริการดังนี้

(ก) การให้บริการโทรคมนาคมที่มีวัตถุประสงค์ เพื่อให้บริการแก่บุคคลทั่วไปจำนวนมาก หรือ

(ข) การให้บริการโทรคมนาคม ซึ่งอาจมีผลกระทบโดยนัยสำคัญต่อการแข่งขันเสรีอย่างเป็นธรรม หรือ

(ค) การให้บริการโทรคมนาคม ซึ่งอาจมีผลกระทบต่อประโยชน์สาธารณะ หรือ

(ง) การให้บริการโทรคมนาคม ซึ่งมีเหตุจำเป็นต้องคุ้มครองผู้บริโภคเป็นพิเศษ

(จ) การให้บริการโทรคมนาคมที่มีวัตถุประสงค์ เพื่อให้บริการจำกัดเฉพาะกลุ่มบุคคลและมีผลกระทบโดยนัยสำคัญต่อการแข่งขันเสรีอย่างเป็นธรรม หรือ

(ฉ) การให้บริการโทรคมนาคมที่มีวัตถุประสงค์ เพื่อให้บริการจำกัดเฉพาะกลุ่มบุคคลและอาจมีผลกระทบต่อประโยชน์สาธารณะ หรือ

(ช) การให้บริการโทรคมนาคมที่มีวัตถุประสงค์ เพื่อให้บริการจำกัดเฉพาะกลุ่มบุคคลและมีเหตุจำเป็นต้องคุ้มครองผู้บริโภคเป็นพิเศษ

4.2.3.2 การประกอบกิจการโทรคมนาคมที่มีโครงข่ายเป็นของตนเองเพื่อให้เช่าใช้ และให้บริการโทรคมนาคมที่มีลักษณะให้บริการดังนี้

(ก) กรณีเป็นการให้เช่าใช้โครงข่ายโทรคมนาคมที่มีวัตถุประสงค์ และผลกระทบในข้อ 4.2.3.1

(ข) กรณีให้บริการโทรคมนาคมโดยใช้โครงข่ายของตนเองตามวัตถุประสงค์และผลกระทบในข้อ 4.2.3.1

ลักษณะหรือประเภทการ รวมทั้งขอบเขตการให้บริการของผู้รับใบอนุญาตแบบที่ 1 แบบที่ 2 หรือแบบที่ 3 จะมีสิทธิประกอบกิจการโทรคมนาคมนั้นจะต้องเป็นไปตามประกาศหลักเกณฑ์ของ กทช. เท่านั้น

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ห้องสมุดงานวิจัย

ตารางที่ 4.3 ตัวอย่างรายชื่อผู้ได้รับใบอนุญาตประกอบกิจการโทรคมนาคมแบบที่ 3

ลำดับที่	ชื่อบริษัท	ประเภทใบอนุญาต	ลักษณะบริการ	ใบอนุญาต เลขที่	สิ้นอายุใบอนุญาต
1	บริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน)	แบบที่สาม	Network Provider & Service Provider	3ก/48/001 ให้ไว้ ณ วันที่ 4 ส.ค. 2548	3 ส.ค. 2568
2	บริษัท กสท โทรคมนาคม จำกัด (มหาชน)	แบบที่สาม	Network Provider & Service Provider	3ก/48/002 ให้ไว้ ณ วันที่ 4 ส.ค. 2548	3 ส.ค. 2568
3	บริษัท เอไอเอส อินเตอร์เนชั่นแนล เน็ทเวอร์ค จำกัด	แบบที่สาม	Network Provider & Service Provider	3ก/49/002 ให้ไว้ ณ วันที่ 26 ก.ค. 2549	25 ก.ค. 2569
4	บริษัท ทรู ยูนิเวอร์แซล คอนเวอร์เจ้นซ์ จำกัด	แบบที่สาม	Network Provider & Service Provider	3ก/49/003 ให้ไว้ ณ วันที่ 8 ธ.ค. 2549	7 ธ.ค. 2569
5	บริษัท ทรู อินเตอร์เนชั่นแนล คอมมิวนิเคชั่น จำกัด	แบบที่สาม	Network Provider & Service Provider	3ก/50/001 ให้ไว้ ณ วันที่ 25 ม.ค. 2550	24 ม.ค. 2570
6	บริษัท ดีแทค เนทเวอร์ค จำกัด	แบบที่สาม	Network Provider & Service Provider	3ก/50/002 ให้ไว้ ณ วันที่ 6 ก.พ. 2550	5 ก.พ. 2570
7	การไฟฟ้านครหลวง	แบบที่สาม	Network Provider & Service Provider	3ก/49/004 ให้ไว้ ณ วันที่ 28 ธ.ค. 2549	27 ธ.ค. 2569
8	การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค	แบบที่สาม	Network Provider & Service Provider	3ก/50/003 ให้ไว้ ณ วันที่ 1 มี.ค. 2550	28 ก.พ. 2570

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

ลำดับที่	ชื่อบริษัท	ประเภทใบอนุญาต	ลักษณะบริการ	ใบอนุญาต เลขที่	สิ้นอายุใบอนุญาต
9	การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย	แบบที่สาม	Network Provider & Service Provider	3ก/50/004 ให้ไว้ ณ วันที่ 15 มี.ค. 2550	14 มี.ค. 2570
10	บริษัท วิน วิน เน็ต คอร์ปอเรชั่น จำกัด	แบบที่สาม	Network Provider & Service Provider	3ก/50/005 ให้ไว้ ณ วันที่ 11 พ.ค. 2550	10 พ.ค. 2565
11	บริษัท ซุปเปอร์บรอดแบนด์ เน็ทเวอร์ค จำกัด	แบบที่สาม	Network Provider & Service Provider	3ก/50/006 ให้ไว้ ณ วันที่ 16 ส.ค. 2550	15 ส.ค. 2565
12	บริษัท ล็อกซเล่ย์ ไวร์เลส จำกัด	แบบที่สาม	Network Provider & Service Provider	3ก/51/001 ให้ไว้ ณ วันที่ 6 ก.พ. 2551	5 ก.พ. 2566
13	บริษัท ทริปเปิลที โกลบอล เน็ท จำกัด	แบบที่สาม	Network Provider & Service Provider	3ก/50/007 ให้ไว้ ณ วันที่ 22 พ.ย. 2550	21 พ.ย. 2570
14	บริษัท ซีเอส ล็อกซ อินโฟ จำกัด (มหาชน) จำกัด	แบบที่สาม	Network Provider & Service Provider	3ก/50/008 ให้ไว้ ณ วันที่ 20 ธ.ค. 2550	19 ธ.ค. 2565
15	บริษัท แอดวานซ์ ไวร์เลส เน็ทเวอร์ค จำกัด	แบบที่สาม	Network Provider & Service Provider	3ก/51/003 ให้ไว้ ณ วันที่ 12 มิ.ย. 2551	11 มิ.ย. 2566
16	บริษัท สมุทรปราการ มีเดีย คอร์ปอเรชั่น จำกัด	แบบที่สาม	Network Provider & Service Provider	3ก/52/001 ให้ไว้ ณ วันที่ 23 ก.ย. 2552	22 ต.ค 2567

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

ลำดับที่	ชื่อบริษัท	ประเภทใบอนุญาต	ลักษณะบริการ	ใบอนุญาต เลขที่	สิ้นอายุใบอนุญาต
17	บริษัท ทริปเปิลที บรอดแบนด์ จำกัด (มหาชน)	แบบที่สาม	บริการโทรศัพท์พื้นฐาน	3ก/49/001 ให้ไว้ ณ วันที่ 23 ก.พ. 2549	22 ก.พ. 2569
18	บริษัท ทรู อินเทอร์เน็ต เกตเวย์ จำกัด	แบบที่สาม	บริการวงจรเช่าส่วนบุคคลระหว่างต่างประเทศ (IPLC)	3ก/52/002 ให้ไว้ ณ วันที่ 11 พ.ย. 2552	10 พ.ย. 2567
19	บริษัท จัสเทล เน็ท เวิร์ค จำกัด	แบบที่สาม	บริการวงจรเช่าส่วนบุคคลระหว่างต่างประเทศ (IPLC)	3ก/52/003 ให้ไว้ ณ วันที่ 18 พ.ย. 2552	17 พ.ย. 2567
20	บริษัท มิลคอมซิส เต็มซ์ จำกัด	แบบที่สาม	บริการอินเตอร์เน็ต	NTC/MM/INT/III/001/2549 ให้ไว้ ณ วันที่ 19 พ.ค. 49	18 พ.ค. 2559
21	บริษัท ซุปเปอร์ไฮสปีด อินเทอร์เน็ต จำกัด	แบบที่สาม	บริการอินเตอร์เน็ต	NTC/MM/INT/III/001/2552 ให้ไว้ ณ วันที่ 8 เม.ย. 2552	7 เม.ย. 2562
22	บริษัท สวัสดีช้อป จำกัด	แบบที่สาม	บริการอินเตอร์เน็ต	NTC/MM/INT/III/001/2550 ให้ไว้ ณ วันที่ 20 ธ.ค. 2550	19 ธ.ค. 2560

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ ข้อมูล ณ วันที่ 5 พฤษภาคม 2554

ในอดีตกิจการโทรคมนาคมของไทย เป็นการผูกขาดในรูปของหน่วยงานรัฐ และหรือรัฐวิสาหกิจ แต่เมื่อวิวัฒนาการทางเทคโนโลยี และกระแสการแข่งขันได้ทวีความรุนแรงมากขึ้น ประกอบกับการขาดทรัพยากรด้านเงินทุนของภาครัฐที่จะตอบสนองความต้องการด้านโทรคมนาคมพื้นฐานของประชาชนได้อย่างรวดเร็ว จึงจำเป็นต้องลดบทบาทภาครัฐและเปิดโอกาสให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการให้บริการโทรคมนาคมมากขึ้นโดยมีการปรับปรุงกฎหมายด้านโทรคมนาคมให้สอดคล้องต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมโทรคมนาคมและลดการผูกขาดเป็นการเตรียมความพร้อมสู่การเปิดเสรีด้านโทรคมนาคมในอนาคตตามข้อตกลงในการพัฒนาโทรคมนาคมระหว่างประเทศด้วย

4.3 สภาพการเกี่ยวกับ Spectrum Hoarding ในประเทศไทย

ปัจจุบันมีหลากหลายหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนที่ได้สิทธิถือครองคลื่นความถี่โดยมีใบอนุญาตเกี่ยวกับการมีใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบการกิจการโทรคมนาคม ซึ่งมี ทั้ง บมจ. กสท โทรคมนาคม (CAT), บมจ.ทีโอที (TOT), การไฟฟ้าฝ่ายผลิต (EGAT), การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค (PEA) การไฟฟ้านครหลวง (MEA) เอไอเอส (AIS), ดีแทค (DTAC) ทรูมูฟ (TRUE MOVE) และฮัทช์ (Hutch) ส่วนภาครัฐที่ถือครองคลื่นความถี่แต่ไม่มีใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบการกิจการโทรคมนาคม คือ บริษัทไปรษณีโทรเลข ปตท. (PTT) รวมถึงกรมการทหารและกรมตำรวจ ฯลฯ เนื่องจากได้รับจัดสรรจากกรมไปรษณีย์โทรเลขในอดีต ให้ใช้เพื่อสาธารณะประโยชน์ ส่วนการใช้เชิงพานิชดังตัวอย่างที่ บมจ.กสท โทรคมนาคม มีคลื่นความถี่ย่าน 800MHz, 1800MHz และ บมจ. ทีโอที มีคลื่นความถี่ย่าน 470MHz, 900MHz, 1900MHz และ 2.3GHz ภายใต้การควบคุมดูแลของ กทช ทั้งสิ้น ตาม พรบ บริหารคลื่นความถี่ ซึ่ง กสท และ ทีโอที ได้สิทธิขาดการถือครองคลื่นความถี่จากกรมไปรษณีย์โทรเลขมาแต่อดีต และให้สัมปทานแก่บริษัทเอกชนในนาม AIS, DTAC, TRUE MOVE และ Hutch เป็นต้น จะเห็นได้จากตารางที่ 4.4 และมีส่วนหนึ่งที่ กสท และ ทีโอที ยังถือครองไว้เพื่อเป็นผู้ให้บริการเอง

ตารางที่ 4.4 คลื่นความถี่ที่ให้บริการในระบบโทรศัพท์มือถือในประเทศไทย

ผู้ให้สัมปทาน	ช่วงคลื่นความถี่	ยุคการให้บริการ				ผู้ให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่
		1G	2G	2.5G	3G	
TOT	470 MHz	NMT470				TOT
	900 MHz	NMT900 (Cellular900)	GSM900	GSM900		AIS
	1900 MHz		PCS1900	PCS1900		THAI MOBILE (TOT&CAT)
CAT	800 MHz	AMPS800 (World Phone800)				DTAC
	800/850 MHz			CDMA		HUTCH/CAT
	1800 MHz		PCN1800	PCN1800		DTAC
			PCN1800 (World Phone1800)	PCN1800		IEC→TA Orange/Truemove
			PCN1800 (Digital Phone1800)	GSM1800		SAMART→AIS(DPC)

ที่มา : แบบแสดงรายการข้อมูล (แบบ 56-1) ประจำปี 2552 ของบริษัทที่เกี่ยวข้อง และ www.torakom.com

4.3.1 การจัดสรรคลื่นความถี่ในอดีตก่อให้เกิด Spectrum Hoarding

เนื่องจากการจัดสรรคลื่นความถี่ที่ไม่มีประสิทธิภาพในอดีต ซึ่งเป็นผลพวงมาจากการให้สิทธิผูกขาดในธุรกิจโทรคมนาคมแก่ ทีโอที และ กสท ที่เป็นผู้ให้สัมปทานคลื่นความถี่ เพื่อการบริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ ซึ่งทั้ง 2 ราย ถูกแปลงเป็น บมจ.ทีโอที และ บมจ.กสท โทรคมนาคม ตามลำดับ ในเวลาต่อมา โดยทั้งคู่เป็นผู้ได้รับสิทธิความเป็นเจ้าของคลื่นความถี่ย่านการให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่จากกรมไปรษณีย์โทรเลข เพื่อใช้ประโยชน์แก่ส่วนรวมให้แก่รัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือเอกชนทั่วไปในอดีต โดยไม่มีค่าธรรมเนียมหรือต้นทุนใดๆ ซึ่งเป็นการได้ฟรี เป็นเหตุให้ทั้ง ทีโอที และ กสท เกิดการเป็นปัญหา hoarding

1. คลื่น 470 MHz ของ TOT

เป็นกรณีที่มีการเปิดให้บริการแล้วแต่ไม่เต็มประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นการให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ฟรีภายในองค์กรของ ทีโอที เองบางส่วนอย่างไม่แพร่หลาย โดยจะ roaming กับเครือข่ายของ AIS ได้เมื่ออยู่ในเขตภูมิภาค และบริการโทรศัพท์ระบบ CDMA470 หยอดเหรียญในกรุงเทพฯ บางแห่งอย่างไม่แพร่หลาย เนื่องจาก ทีโอที มีความความถี่จำนวนหลากหลายย่านความถี่และมีปริมาณมากเกินไป จึงไม่มีการพัฒนาต่อยอดใดๆ โดย ทีโอที และทั้งนี้ตามระเบียบที่ กทช. กำหนด ซึ่งเป็นปัญหาที่สืบเนื่องมาจาก Spectrum allocation ในอดีตที่ให้ ทีโอที ได้สิทธิถือครองคลื่นความถี่เกินขอบเขตความจำเป็น

2. คลื่นความถี่ 1900 MHz

เป็นการให้บริการ GSM1900 ของ Thai-Mobile โดย ทีโอที และ กสท ร่วมกันตั้งแต่อดีต เนื่องจาก ทีโอที และ กสท มีคลื่นความถี่ย่าน 1900 MHz ที่ถือร่วมกัน ซึ่งเข้าเกณฑ์ Spectrum hoarding ร่วมกันมาแต่อดีต เพราะไม่มีผลกำไรหากมีแต่ขาดทุนซึ่งมีผู้ใช้บริการเพียงจำนวนน้อยมากอาจไม่ถึง 40,000 คนทั่วประเทศ

และเหตุที่ กสท เปิดให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนระบบ CDMA ซึ่งเป็นเทคโนโลยี 3G อย่างเป็นทางการแล้วในปี 2550 โดยใช้คลื่นความถี่ย่าน 800 MHz เพื่อให้บริการในยุค 3G จากนั้นเมื่อ ทีโอที ต้องการใช้คลื่นความถี่ 1900 MHz ซึ่งเป็นคลื่นความถี่เพื่อจะให้บริการ 3G อีกราย แต่ไม่สามารถดำเนินการได้ เนื่องจากสิทธิการถือครองนั้นเป็นการจัดสรรให้ถือครองร่วมกันกับ กสท โดยกรมไปรษณีย์โทรเลข ดังนั้นจึงเกิดเป็นปัญหาและอุปสรรคสำหรับการเข้าสู่ตลาดของ ทีโอที ที่เป็นผู้ประกอบการรายใหม่และเกิดความยุ่งยากที่จะเข้าสู่ตลาดการแข่งขัน เป็นเหตุให้เกิดต้นทุนที่สูงขึ้น เข้าข่ายเรียกได้ว่าเกิดภาวะการกีดกันทางการค้า (Barrier to Entry) ซึ่งต่อมา ทีโอที ได้ร้องขอซื้อสิทธิในส่วนที่เป็นของ กสท แล้วตามความคาดหมายของนักวิเคราะห์กลุ่มธุรกิจโทรคมนาคมทั้งภาครัฐวิสาหกิจและเอกชน เป็นมูลค่า 2,400 ล้านบาท พร้อมรับภาระหนี้สินในส่วนภาระผูกพันอีก 6 พันล้านบาท ดังนั้นธุรกิจโทรคมนาคมในปัจจุบันจึงยังมีสถานภาพอยู่ในลักษณะกึ่งผูกขาด จากที่มีการผูกขาดมาแต่เดิมในอดีต

3. คลื่นความถี่ย่าน 800MHz

DTAC มีการโอนลูกค้าเข้าใช้ GSM 1800 หมดแล้ว แต่ไม่มีการชี้แจงว่าใช้คลื่น 800MHz นั้นถูกใช้ประโยชน์ในด้านใด เนื่องจากประสงค์ที่จะกักตุนเพื่อความได้เปรียบคู่ค้า ซึ่งการคงสถานะการถือครองไว้ย่อมได้เปรียบกว่าการคืนคลื่นความถี่กลับคืน เนื่องจากหากคืนคลื่นความถี่กลับแล้วอาจเป็นโอกาสให้คู่แข่งหรือผู้ประกอบการรายใหม่ร้องขอเพื่อนำไปใช้ประโยชน์

ในการประกอบธุรกิจบริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ต่อได้ ดังนั้นเป็นการใช้ประโยชน์เพื่อความได้เปรียบทางการค้าหรือเป็นการกีดกันทางการค้า ทั้งนี้ตามระเบียบที่ กทช. กำหนด

4. คลื่นความถี่ย่าน 1800MHz

ตัวอย่างเช่น DTAC ได้สัมปทานคลื่นความถี่ 75 MHz ขายสิทธิต่อให้ บริษัท ไวร์เลส คอมมูนิเคชั่นส์ เซอร์วิส (ปัจจุบันคือ ทรูมูฟ) และ บริษัท ดิจิตอลโฟน จำกัด หรือ ดีพีซี (ปัจจุบันคือ AIS) รายละ 12.5 MHz และ DTAC ยังเหลือ Capacities อีก 50 MHz ซึ่งได้เปรียบกว่าคู่แข่งถึง 4 เท่า เหตุการณ์ที่ DTAC ขายสิทธิต่อให้รายอื่นนี้ไม่ถือเป็นการ Spectrum hoarding แต่เป็นการหาประโยชน์โดยไม่ถูกกฎหมาย (illegally) เนื่องจาก พรบ ปี 2543 ระบุว่า "ใบอนุญาตให้ใช้คลื่นความถี่และใบอนุญาตประกอบกิจการโทรคมนาคมเป็นสิทธิเฉพาะตัวของผู้ได้รับ ใบอนุญาตจะโอนแก่กันมิได้ เว้นแต่กรณีจำเป็นและเหมาะสม กทช. อาจอนุญาตเป็นหนังสือให้มีการโอนใบอนุญาตดังกล่าวก็ได้ แต่อย่างไรก็ตาม การที่ DTAC มีคลื่นความถี่ความกว้างถึง 50MHz ซึ่งเกินขอบเขตความจำเป็นที่จะใช้ให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ ข้อเท็จจริงแล้วความกว้างคลื่นเพียง 15MHz ก็เพียงพอต่อการให้บริการฯ และหากใช้ 15MHz ก็ยังถือว่ามีจำนวนมากกว่าคู่แข่งถึง 2.5MHz ดังนั้น DTAC จึง hoarding คลื่นความถี่ย่านนี้จำนวน 35MHz

ส่วน AIS มีผู้ใช้บริการประมาณ 78,000 ราย ซึ่งน้อยลงจากปีก่อนๆ และแน้วโน้มจะลดลงอีก แต่ AIS อ้างว่าใช้เพื่อขยาย traffic ของช่องสัญญาณ GSM900 ที่ AIS มีการให้บริการอยู่ ซึ่งการคงสถานะการถือครองไว้ย่อมได้เปรียบกว่าการคืนคลื่นความถี่กลับคืน เนื่องจากหากคืนคลื่นความถี่กลับแล้วอาจเป็นโอกาสให้คู่แข่งหรือผู้ประกอบการรายใหม่ร้องขอเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการประกอบธุรกิจบริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ต่อได้ ดังนั้นเป็นการใช้ประโยชน์เพื่อความได้เปรียบทางการค้าหรือเป็นการกีดกันทางการค้า ทั้งนี้ตามระเบียบที่ กทช. กำหนด

5. คลื่นความถี่ย่าน 2.1GHz

ยังไม่ถูกนำมาใช้งาน ซึ่ง กทช มีการเปิดประมูลขึ้นเมื่อเดือน พศจิกายน 2553 สำหรับใบอนุญาต 4 ใบ โดยมีความถี่ใบละ 15MHz และมีอายุ 15 ปี เพื่อใช้ให้บริการ 3G แต่ถูกคัดค้านโดย ทีโอที และ กสท ที่ยื่นร้องต่อศาลให้ระงับการประมูล อ้างว่า กทช ไม่มีสิทธิจัดประมูล ต้องรอ กสทช จึงจะครบองค์ประชุม ปัจจุบันจึงอยู่ในสถานะรอการประมูลออก ทั้งนี้จึงเป็นปัญหาที่สืบเนื่องมาจากการไม่ได้จัดสรรคลื่นความถี่ให้ชัดเจน

6. คลื่นความถี่ย่าน 2.3GHz

เนื่องจากช่วงความกว้างคลื่นความถี่ประมาณ 30 MHz ของคลื่นความถี่ 2370-2400 MHz ถูกใช้งานโดยฝ่ายความมั่นคง โดยทหาร ซึ่ง กทช. ประกาศตามข่าวว่าจะไม่ทำอะไรกับคลื่นความถี่ส่วนนี้ แต่ส่วนที่เหลืออีก 70 MHz ถูกใช้งานโดย 7 หน่วยงาน ดังตารางที่ 4.5

ตารางที่ 4.5 รายชื่อหน่วยงานที่ใช้คลื่นความถี่ 2.3GHz

บริษัท/หน่วยงาน	ความกว้างช่องสัญญาณ (MHz)	ระบบที่ใช้
ทหาร	30.0	เพื่อความมั่นคงของประเทศ
TOT	ไม่ระบุ แต่มากที่สุด	ไมโครเวฟสำหรับการสื่อสารในพื้นที่ห่างไกล
CAT	ไม่ระบุ	ไม่ระบุการใช้ประโยชน์
PEA	ไม่ระบุ	ไม่ระบุการใช้ประโยชน์
ปตท	ไม่ระบุ	ไม่ระบุการใช้ประโยชน์
ปตท สผ	ไม่ระบุ	ไม่ระบุการใช้ประโยชน์
SAMART	ไม่ระบุ	ไม่ระบุการใช้ประโยชน์

ที่มา : งานรับฟังความเห็นเรื่อง BWA จัดขึ้นที่สำนักงาน กทช. เมื่อวันที่ 10 มิถุนายน 2553

กทช. เลือกใช้วิธีผลักดันให้เจ้าของคลื่นคลื่นความถี่เดิม โดยมีนโยบายเบื้องต้น (ที่มาขอรับฟังความเห็น) ดังนี้คือ ผู้ครอบครองคลื่นความถี่เดิม สามารถเลือกได้ว่าจะนำความถี่ที่มีอยู่ ไปให้บริการ BWA ที่ กทช จัดสรรไว้หรือไม่ แบ่งเป็น 2 กรณีดังนี้

1. ถ้าต้องการให้บริการ BWA สามารถดำเนินการได้เลย โดยไม่ต้องประมูลใหม่ โดย กทช จะกำหนดให้ครอบครองความถี่ได้ไม่เกินช่วงกว้าง 30 MHz (ซึ่งเป็นช่วงกว้างที่เหมาะกับการให้บริการ WiMAX)
2. ถ้าไม่ต้องการให้บริการ BWA ต้องคืนคลื่นแก่ กทช โดย กทช จะพิจารณาหาความถี่อื่นทดแทนให้ แล้ว กทช จะนำความถี่ช่วงนี้ไปเปิดประมูลแก่รายอื่นต่อไป

ปัจจุบันผลยังไม่มีความชัดเจนที่จะออกใบอนุญาตในการให้บริการ BWA ทั้งนี้ตามระเบียบที่ กทช. กำหนด ซึ่งยังถือเป็นปัญหาที่สืบเนื่องมาจาก Spectrum allocation ในอดีตที่ไม่มีความชัดเจนในเรื่องของตารางแผนความถี่แห่งชาติทั้งสิ้น

นอกจากนั้น ยังมีหน่วยงานของภาครัฐต่างๆ ที่ได้สิทธครอบครองคลื่นความถี่ไว้โดยไม่ได้ใช้ประโยชน์ เช่น ทหาร การไฟฟ้าฯ ฯลฯ อย่างไรก็ตามธุรกิจโทรคมนาคมในประเทศไทยก็ยังคงมุ่งมั่นก้าวเดินเพื่อการพัฒนาด้านธุรกิจอุตสาหกรรมการสื่อสารโทรคมนาคมอย่างต่อเนื่องเพื่อดำเนินไปสู่ตลาดการแข่งขันเสรีและเพื่อลดการผูกขาด เนื่องจากปัจจุบันการมีข้อมูลข่าวสารต่างๆ ที่สะดวกรวดเร็วในยุคปัจจุบันและประชาชนส่วนใหญ่มีความรู้ที่สามารถเข้าถึงกฎระเบียบข้อบังคับต่างๆ ซึ่งเป็นข้อกำหนดใน พรบ. จึงเป็นการลดอุปสรรคของการเข้าสู่ตลาดสำหรับผู้ประกอบการรายใหม่ได้อีกด้วย

ส่วนภาคเอกชน การที่ผู้ประกอบกิจการโทรคมนาคมในประเทศไทยบางรายอาจได้รับคลื่นความถี่ไปมากเกินความจำเป็นในการใช้งานจริงโดยนำคลื่นส่วนเกินไปขายสิทธิความถี่ที่ถือไว้นั้นต่อโดยไม่มี พรบ ฉบับใดรองรับในอดีต ซึ่งอาจมีนัยในทางกฎหมาย และการที่ผู้ประกอบการบางรายมีการถือครองคลื่นความถี่ไว้ในมืออย่างนิ่งเฉย โดยไม่นำมาใช้ประโยชน์หรือใช้ประโยชน์อย่างไม่เต็มประสิทธิภาพนั้นจะส่งผลกระทบต่อความมีประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจ (Economic efficiency) ของประเทศ อย่างที่ กสท และ ทีโอที มีการถือครองคลื่นความถี่อยู่ในมือจำนวนหลายช่วงของคลื่นความถี่ ซึ่งปัจจุบัน ทั้งสอง เป็นทั้งผู้ให้บริการและเป็นผู้ให้สัมปทานแก่ผู้ให้บริการอีกทอดหนึ่งด้วย ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่าเกินขอบเขตความจำเป็นที่จะทำการพัฒนาและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรที่มีจำกัดดังกล่าว และการที่ประเทศไทยยังไม่มีโครงข่าย 3G ในขณะที่ประเทศแถบยุโรปได้มีการเข้าถึงบริการ 3G กันตั้งแต่เมื่อ 10 ปีที่แล้ว แต่ปัจจุบันประเทศไทยเป็นได้แค่ Trial ซึ่งปัญหาเหล่านี้เกิดตามมาจากประเด็นการกีดกันการเข้าตลาดของผู้ประกอบการทั้งสิ้น ประเด็นหลักที่สำคัญนั่นคือการที่มีทรัพยากรมากเกินความจำเป็นถือเป็นปัญหา hoarding ซึ่งเป็นช่องว่างที่ทำให้เกิดการกีดกันทางการค้า ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาความไม่มีประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจ (Economic Inefficiency) อุตสาหกรรมโทรคมนาคมจะมีการแข่งขันที่เข้มข้นมากยิ่งขึ้นหากเสรีให้เกิดความเท่าเทียมด้านการแข่งขันและเปิดโอกาศให้ผู้ประกอบการรายใหม่ได้มีใบอนุญาต ในทิศทางของการเปิดเสรีตามเงื่อนไข WTO ในปี 2549

4.3.2 การแก้ปัญหาการจัดสรรคลื่นฯ ที่ hoarding ในประเทศไทย

กทช. มีความพยายามที่จะดูแลเรื่องการ โอน-เรียกคืน-จัดสรร สิทธิในการถือครองคลื่นความถี่ใหม่ โดยวิธีการ Refarming โดย กทช. จะทำการจัดระเบียบคลื่นความถี่ หลังจากที่ได้ประกาศโอนใบอนุญาตใช้คลื่นความถี่และการให้ผู้อื่นร่วมใช้คลื่นความถี่ในกิจการโทรคมนาคม

พ.ศ.2550 มีผลบังคับใช้แล้วตั้งแต่ 31 กรกฎาคม 2550 ที่ผ่านมา ซึ่ง กทช. ระบุมีสิทธิเรียกคืนคลื่นกรณีใช้งานที่ไม่คุ้มค่า ทั้งกำหนดให้ผู้ได้สิทธิใช้คลื่นเดิมแสดงสถานะและสิทธิในการใช้งานภายใน 30 วัน คณะกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กทช.) เปิดเผยว่า กทช. ประกาศการโอนสิทธิใบอนุญาตให้ใช้คลื่นความถี่ และการให้ผู้อื่นร่วมใช้คลื่นความถี่ในกิจการโทรคมนาคม พ.ศ.2550 มีผลบังคับใช้แล้วหลังลงประกาศไว้ในราชกิจจานุเบกษาตั้งแต่วันที่ 31 กรกฎาคม 2550 ที่ผ่านมา โดยประกาศฉบับดังกล่าวระบุว่า ใบอนุญาตให้ใช้คลื่นความถี่เป็นสิทธิเฉพาะตัวของผู้รับใบอนุญาตจะโอนแก่กันมิได้ เว้นแต่จะมีความจำเป็นและเหมาะสม โดยการพิจารณาของ กทช. โดยกำหนดให้ผู้รับใบอนุญาตต้องดำเนินกิจการด้วยตนเอง หรือถ้าจะให้ผู้อื่นร่วมใช้ด้วยก็ทำได้ แต่ต้องไม่ให้กระทบกับคุณภาพและมาตรฐานการให้บริการ

ปัจจุบันการจัดสรรคลื่นความถี่ทั้งในประเทศและต่างประเทศล้วนแต่ประสบปัญหาการถือครองคลื่นความถี่ที่ถูกเพิกเฉยและไม่ได้นำมาใช้ประโยชน์อย่างเต็มประสิทธิภาพ แต่ก็ขึ้นอยู่กับว่านโยบายหรือมาตราการของประเทศใดที่มีกฎข้อบังคับใช้ในการกำหนดและป้องกันสิทธิการถือครองคลื่นความถี่ที่ถูกเพิกเฉยนั้น ซึ่งก่อให้เกิดการสูญเสียโอกาส (Opportunity cost) ในสิ่งที่จะสามารถใช้ประโยชน์ได้หลากหลาย ซึ่งหลายฝ่ายอาจต้องปรับแผนการจัดการคลื่นความถี่ตามเหตุการณ์เพื่อเปิดโอกาสและสนับสนุนตามวัตถุประสงค์และนโยบายของรัฐที่ต้องการเปิดเสรีด้านธุรกิจโทรคมนาคม

ทางภาครัฐเองอาจต้องแสดงถึงศักยภาพให้แก่ผู้ลงทุนรายใหม่ๆ ได้เชื่อมั่นด้วยว่าภาครัฐจะปฏิรูปการเปิดเสรีด้านธุรกิจโทรคมนาคมอย่างจริงจัง เพื่อกระตุ้นให้มีความคิดริเริ่ม สิ่งที่จะตามมาก็คือการพัฒนาต่อยอดทั้งทางด้านสินค้าและบริการของประเทศไทยหรือปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมทางเทคโนโลยีให้มีประสิทธิภาพหรือมีศักยภาพที่สูงขึ้นเพื่อการใช้ประโยชน์ในพัฒนาประเทศและนำไปสู่ความเท่าเทียมกับนาๆประเทศต่อไป

4.3.3 ตัวอย่างการแก้ปัญหา Spectrum Hoarding ด้วยวิธี Rreframing

ดังตัวอย่างเช่น กทช.มีมติให้คณะกรรมการกำหนด และจัดสรรคลื่นความถี่ใหม่ (reframing) โดยเจรจาเรียกคืนคลื่นความถี่ย่าน 1900 MHz บางส่วนจากบริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน) เพราะการดำเนินการให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ระบบจีเอสเอ็มของทีโอที แต่เดิมนั้นได้ใช้งานความถี่ย่าน 1855-1900 MHz และความถี่ย่าน 1965-1980 MHz แต่ต่อมา กทช.ได้ประกาศให้ความถี่ย่าน 1956-1980 MHz และความถี่ย่าน 2155-2170 MHz เป็นความถี่สำหรับการให้บริการ IMT 2000 หรือ 3G ซึ่งปัจจุบันทีโอทีให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ระบบ 3G แล้วทำให้ไม่มีการใช้งานความถี่ในย่าน1855-1900 MHz ดังนั้น กทช. จึงพิจารณาเรียกคืนและยึดคลื่นความถี่ในย่าน 1855-1900 MHz คืนจากทีโอทีแล้วในปี 2554

การขอใช้คลื่นความถี่แทนที่เป็นอีกประเด็นที่ผู้ประกอบการในกิจการโทรคมนาคมให้ความสนใจกันอย่างมากเมื่อปี 2550 ในกรณีที่เจ้าของใบอนุญาตเดิมไม่มีการใช้งานคลื่นความถี่หรือใช้อย่างไม่มีประสิทธิภาพคือปัญหา Spectrum hoarding เมื่อมีการประกาศให้มีการกำหนดและจัดสรรคลื่นความถี่ใหม่ได้ โดย กทช. มีอำนาจเรียกคืนคลื่นความถี่ที่ได้รับการจัดสรรไปแล้วมากำหนดและจัดสรรคลื่นความถี่ใหม่ (Reframing)ได้ เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหา Spectrum hoarding ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน แต่เมื่อมี พรบ ปี 2553 ในมาตรา 46 ห้ามเปลี่ยนมือคลื่นความถี่ ผู้ได้สิทธิต้องเป็นผู้ดำเนินการเองจะให้ผู้อื่นดำเนินการแทนมิได้